

Міністерство освіти і науки України
Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Національний університет цивільного захисту України
Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Головна школа пожежної служби Республіки Польща (м. Варшава)
Запорізький державний медичний університет
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Національний медичний університет імені О. О. Богомольця
Одеський державний університет внутрішніх справ
Поморська академія Республіки Польща (м. Слупськ)
Смілянський коледж харчових технологій
Національного університету харчових технологій
Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського
Уманський гуманітарно-педагогічний коледж імені Т. Г. Шевченка
Уманський національний університет садівництва
Черкаський гуманітарно-правовий ліцей
Черкаський державний бізнес-коледж
Черкаський державний технологічний університет
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Черкаське регіональне відділення Соціологічної Асоціації України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

«ГУМАНІТАРНИЙ ДИСКУРС СУСПІЛЬНИХ ПРОБЛЕМ: МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ»

***Матеріали Всеукраїнської наукової конференції
з міжнародною участю***

19 квітня 2018 р.

м. Черкаси

УДК 009
ББК 34.3

Рецензенти:

Гуржій О. І. – заслужений діяч науки і техніки України, д. і. н., професор (*Інститут історії України НАН України*);

Гордуновський О. М. – д. і. н., доцент (*Черкаський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»*);

Мосов С. П. – заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, д. військ. н., професор (*Національний авіаційний університет*).

Головний редактор:

Чубіна Т. Д. – д. і. н., професор (завідувач кафедри суспільних наук факультету цивільного захисту ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України)

Відповідальний редактор:

Спіркіна О. О. – к. і. н. (доцент кафедри іноземних мов факультету цивільного захисту ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України)

Редакційна колегія:

Горенко Л. М. – доцент кафедри суспільних наук факультету цивільного захисту ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, к. і. н., доцент;

Бремеева Н. Ф. – професор кафедри іноземних мов факультету цивільного захисту ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, к. філол. н., доцент;

Косяк С. М. – доцент кафедри суспільних наук факультету цивільного захисту ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, к. і. н.;

Міненко О. В. – доцент кафедри іноземних мов факультету цивільного захисту ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, к. філол. н., доцент;

Ненько Ю. П. – завідувач кафедри іноземних мов факультету цивільного захисту ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, к. пед. н., доцент;

Усов Д. В. – професор кафедри суспільних наук факультету цивільного захисту ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, д. філос. н., доцент;

Федоренко Я. А. – доцент кафедри суспільних наук факультету цивільного захисту ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, д. і. н., доцент;

Хряпак С. О. – доцент кафедри іноземних мов факультету цивільного захисту ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, к. філол. н.

Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю. – 19 квітня 2018 року, м. Черкаси. – Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2018. – 280 с.

Збірник містить матеріали Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю «Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє», яка відбулася 19 квітня 2018 року в Черкаському інституті пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України.

У конференції взяли участь молоді науковці, курсанти та студенти вищих навчальних закладів України та Головної школи пожежної служби (м. Варшава, Польща) і Поморської академії (м. Слупськ, Польща).

У збірнику містяться матеріали доповідей, присвячені актуальним питанням історії України, історії пожежно-рятувальної служби, психології, педагогіки, філософії, права, культурології, соціології, філології.

Розрахований на курсантів, студентів, ад'юнктів, викладачів, усіх, хто цікавиться гуманітарними науками.

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету цивільного захисту Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України (протокол №7 від 14.03.2018 р.)

Дозволяється публікація матеріалів збірника у відкритому доступі комісією з питань роботи із службовою інформацією в Черкаському інституті пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України (протокол №3 від 03.04.2018 р.)

Отже, серед інших основними негативними наслідками отримання кредитів від МВФ для України можна виділити знецінення національної грошової одиниці, вплив на соціальну політику, нарощування державного боргу, що є загрозою фінансовій безпеці країни. Всі ці фактори ніяким чином не впливають позитивно на розвиток економіки України. Тому слід більш виважено приймати рішення щодо залучення та витрачання кредитних ресурсів МВФ.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Мінфін – все про фінанси: новини, курси валют, банки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://minfin.com.ua/>.
2. Чайковський Я. І. Аналітична оцінка кредитних взаємовідносин України та Міжнародного валютного фонду [Текст] / Я. І. Чайковський // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2015. – Том 21. – №1. – С. 205–211.

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ЯК СКЛАДОВА РИТОРИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПСИХОЛОГІВ

Конівіцька Т. Я.

*Науковий керівник – Литвин А. В., доктор педагогічних наук, професор
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності*

Культуру мовлення кожна людина удосконалює протягом життя, адже мовлення є одним із найважливіших показників розвитку кожної особистості і суспільства загалом. Нині досконале володіння мовою стає важливим компонентом професіограми фахівців різного профілю, що актуалізує увагу дослідників [1, с. 72].

Щодо формування культури професійного мовлення відповідно до фахового спрямування, то майбутні фахівці активно розвивають ці знання і вміння на заняттях української мови (за професійним спілкуванням) у ВНЗ. Як правило, ці дисципліни передбачені на першому курсі професійної підготовки, тому є основою для усвідомлення важливості культури мовлення для професійної підготовки та діяльності. Культура мовлення, безперечно, є підґрунтям для формування риторичної компетентності на заняттях з риторики, адже правдиво сказав Сократ: «Заговори, що б я тебе побачив».

Риторична діяльність психологів передбачає високий рівень володіння нормами літературної мови, оскільки спілкування для них є професійним інструментом, а культура мовлення – певним індикатором їхньої професійної майстерності. Професійне мовлення психолога – це складова професійної компетентності майбутнього психолога, яка охоплює такі структурні компоненти: культура мовлення, знання професійного спілкування, мовленнєві вміння та навички, які пов'язані з перцептивно-рефлексивними і комунікативними здібностями, активним слуханням, а функціонування яких відбувається на трьох рівнях: пізнавальному, поведінковому та емоційному [2].

Розглянемо детальніше основні аспекти культури мовлення за певними рівнями сучасної літературної мови, які актуальні для формування риторичної компетентності:

- відповідальне ставлення до вибору мовних засобів на *лексичному рівні* забезпечить вживання слів відповідно до їхнього значення, неприпустимість

використання суржикових конструкцій, сплутування паронімів, уникання слів-паразитів, тавтологічних словосполучень, ненормативних слів та жаргонізмів;

- знання законів словотворення (*словотвірний рівень*) забезпечить утворення слів за національними моделями, тобто вживання власне українських морфем;

- дотримання норм вимови і наголошування (*орфоепічний та акцентологічний рівень*) забезпечить зрозумілість і чистоту мовлення, виразну дикцію оратора;

- *морфологічний рівень* охоплює правила утворення та поєднання граматичних форм слова, які невід'ємним аспектом культури мовлення;

- розуміння помилковості уживання суржикових прийменникових конструкцій та закономірностей побудови словосполучень і речень забезпечить вивчення норм *синтаксичного рівня*.

На жаль, велика кількість лексичних помилок у мовленні зумовлена вживанням росіянізмів (суржикових конструкцій, чужорідних частинок) на всіх рівнях мови. Однозначно, що знання мовних норм підвищують довіру слухачів, а у професійній сфері психолога – довіру і пошану як колег, так і клієнтів.

У лінгвістиці визначають критерії культури мовлення, дотримання яких є також важливою умовою для формування і розвитку всіх видів риторичної діяльності та потребують уваги й постійного шліфування, удосконалення під керівництвом викладача на заняттях з риторики у ВНЗ. Окреслимо найважливіші:

- правильність мовлення – дотримання норм сучасної української літературної мови на всіх рівнях підвищує професійний рівень фахівця будь-якої спеціальності;

- точність мовлення – слова мають відповідати їхнім значенням в мові, точність розглядають у вираженні через слово думки та відображенні дійсності;

- логічність і послідовність – мовлення психолога повинно бути продумане, виважене та структурно впорядковане;

- чистота мовлення – недопускання у професійному мовленні психолога елементів не властивих літературній мові (просторічні слова, жаргонізми, вульгаризми, штампи в мовленні та інші);

- лексичне багатство й різноманітність – лише робота над збільшенням словникового складу (найдієвішим для розвитку професійного мовлення, безсумнівно, є вивчення спеціалізованої наукової літератури) забезпечить багатство мовлення, що є запорукою ефективного гармонійного спілкування;

- доцільність мовлення – висловлювання має відповідати меті, умовам спілкування та враховувати особливості співрозмовників чи аудиторії, а для психолога його клієнтів;

- впливовість мовлення – здатність розбудити розум і почуття, спонукати слухача прислухатися та прийняти погляди фахівця;

- простота (природність) мовлення – сприймається слухачами швидше, оскільки «*велика простота – найвища досконалість*» (Богдан-Ігор Антонич);

- ясність, доступність мовлення – забезпечує розуміння сказаного, тому навіть у професійні діяльності не потрібно перенасичувати мовлення професійними термінами чи запозиченими словами, адже психолог спілкується перш за все з особистістю;

- стислість – уміння говорити суттєво, доносити основну думку.

Цей перелік не є вичерпним і його можна розширювати та деталізувати кожен з цих пунктів. Риторика досліджує ці аспекти в динаміці та комбінаціях, залежно від умов і ситуацій спілкування, і визначає технології їх досягнення в мовленні [3, с. 19].

Аналізування чужого та власного мовлення сприятиме удосконаленню вказаних ознак і, як наслідок, розвиткові культури мовлення. Потрібно вивчати мовлення майстрів слова (письменників, ораторів, акторів, фахівців-психологів), не допускати, щоб цікавий, вартісний вислів оминув вашу увагу та запозичувати їхній досвід у власній риторичній діяльності [4, с. 53–54]. Також варто аналізувати мовлення своїх однокласників на занятті з риторики під час публічних виступів, виголошення міні-промов, бесід, дискусій тощо, дружно радити як можна вдосконалити мовлення, адже допомагаючи однокласникові добрими порадами, сам студент зростає як оратор. На занятті кожен має відчувати себе і перебувати одночасно в ролі учня і вчителя, прислухатися до порад і активно розвивати своє мовлення.

Отже, дотримання норм літературної мови та культури мовлення (правильності, виразності, чистоти, точності, логічності тощо) є важливим аспектом якісної комунікації та вимогою для формування особистості та цивілізованого суспільства. Як вважав Сократ: «Яка людина, така його і мова». Ці аспекти необхідно брати до уваги під час формування риторичної компетентності майбутніх психологів у ВНЗ, адже спілкування є основним інструментом у їхній професійній діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Каленич В. Культура мовлення як чинник журналістської майстерності / Володимир Каленич // Український інформаційний простір : науковий журнал / Київський нац. ун-т культури і мистецтв, Ін-т журналістики і міжнародних відносин. – Київ, 2014. – Число 3. – С. 72–76.
2. Каменева Т. В. Мовленнєва майстерність та техніка мовлення психолога [Електронний ресурс] / Т. В. Каменева // Вісник психології і соціальної педагогіки : Зб. наук. праць. – Випуск 2. – К., М., 2010. – Режим доступу : http://www.psyh.kiev.ua/Збірник_наук_праць.
3. Мацько Л. І. Риторика : навч. посіб. / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. — К. : Вища шк., 2003. – 311 с.
4. Куньч З. Удосконалення навичок культури мовлення на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням) та риторики / Г. Вознюк, З. Куньч // Український смисл. Наук. збірник за редакцією д. філол. н., проф. І. С. Попової. – Дніпропетровськ, 2016, – С. 47–56.

ОСОБИСТІСНИЙ ТА ДІЯЛЬНІСНИЙ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ПОЖЕЖНО-ТЕХНІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

Коровайний В. В.

Науковий керівник – Єремеева Н. Ф., кандидат філологічних наук, доцент

Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля

Національного університету цивільного захисту України

Особистісно орієнтований підхід у підготовці курсантів та студентів вищих навчальних закладів пожежно-технічного спрямування передбачає взаємну обумовленість становлення діяльності та особистості у навчальному процесі через його особистісний та діяльнісний аспекти. Ці аспекти характеризуються єдністю двох компонентів – особистісного та діяльнісного. Особистість виступає суб'єктом діяльності: вона формується в діяльності та спілкуванні з іншими людьми і сама визначає характер та особливості протікання цих процесів. Ядром особистісного підходу перебуває курсант та студент як особистість – його

<i>Давидюк Я. П., Іващенко О. А.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ ЛЮДИНИ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ.....	62
<i>Давидюк Я. П., Іващенко О. А.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	64
<i>Денисенко К. О., Чупанова Д. О.</i> МИСТЕЦТВО НЕВЕРБАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ.....	65
<i>Джулай В. О., Горбаченко Ю. М.</i> ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я У СТАРОДАВНІЙ ГРЕЦІЇ.....	66
<i>Диковець В. Д., Косяк С. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ МОЛОДІЖНИХ СУБКУЛЬТУР В УКРАЇНІ.....	69
<i>Довбнюк В. В., Міненко О. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ДІЛОВОЇ ЛЮДИНИ.....	70
<i>Дулгеров А. А., Федоренко Я. А.</i> ВПЛИВ СИНЕРГЕТИКИ НА РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ НАУКИ.....	72
<i>Жуковська Н. А., Чубіна Т. Д.</i> ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	74
<i>Замфереско О. В., Руденко Л. А.</i> ЦІЛІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ РЕСТОРАННОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ДО ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	75
<i>Зелик О. В., Чубіна Т. Д.</i> АКТИВІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ПРОВЕДЕННЯ ДІЛОВИХ ІГОР.....	77
<i>Зосімов О. В., Федоренко Я. А.</i> РОЛЬ КОНЦЕПЦІЇ «НАУКОВИХ РЕВОЛЮЦІЙ» ТОМАСА КУНА У РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ МЕТОДОЛОГІЇ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ.....	79
<i>Івова Д. О., Кришталь Т. М.</i> ДО ПИТАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ОРГАНІЗАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ У ФРАНЦІЇ.....	81
<i>Ілляшенко Є. О., Лисенко А. І.</i> СОЦІАЛЬНА ПРИРОДА ПРАВОМІРНОЇ ТА ПРОТИПРАВНОЇ ПОВЕДІНКИ.....	83
<i>Іщук Н. С., Крічкер О. Ю.</i> ВІЙСЬКОВИЙ ЖАРГОН.....	85
<i>Каграманова К. Ю., Кучай А. І.</i> ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	87
<i>Калініченко Л. Г., Іващенко О. А.</i> СТУДЕНТ ЯК ОБ'ЄКТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	89
<i>Качур А. А., Чубіна Т. Д.</i> АДАПТАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ ВИМОГ.....	90
<i>Кириченко Є. П., Вороновська Л. Г.</i> КОНЦЕПТ СУСПІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: СУЧАСНИЙ НАУКОВИЙ ДИСКУРС.....	92
<i>Ковальчук Н. В., Усов Д. В.</i> МОДЕРНИЙ ДИСКУРС ПРОБЛЕМИ ВЛАДИ.....	94
<i>Ковтун В. О., Чубін Т. К.</i> НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ І МІЖНАРОДНОГО ВАЛЮТНОГО ФОНДУ.....	98
<i>Конівіцька Т. Я., Литвин А. В.</i> КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ЯК СКЛАДОВА РИТОРИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПСИХОЛОГІВ.....	100
<i>Коровайний В. В., Єремеева Н. Ф.</i> ОСОБИСТІСНИЙ ТА ДІЯЛЬНІСНИЙ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ПОЖЕЖНО-ТЕХНІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ.....	102
<i>Костогриз К. Ф., Усов Д. В.</i> ЗАНЕПАД ХРИСТИЯНСЬКОЇ МОРАЛІ – ПРИЧИНА РУЙНУВАННЯ СІМ'Ї.....	105
<i>Кузькін М. С., Спіркіна О. О.</i> ВИДАТНИЙ ХІРУРГ МИХАЙЛО КОЛОМІЙЧЕНКО: ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ.....	107
<i>Куценко В. Р., Чубіна Т. Д.</i> НАРКОМАНІЯ ЯК ВИД ДЕВІАЦІЇ.....	109